

Karolczuk Marzanna
Białystok

Wybór kierunków studiów przez uczestników Olimpiady Języka Rosyjskiego

Słowa kluczowe: uczestnicy Olimpiady Języka Rosyjskiego, planowane kierunki studiów, preferowane uczelnie

Wstęp

Z *Raportu z badań*, przeprowadzonego przez Uniwersytet Jagielloński, wynika, że 91% maturzystów, wybierając kierunek studiów, planuje tym samym swoją przyszłość zawodową. Ponad połowa ankietowanych wiąże również wybór uczelni/ miejsca studiów z wyborem zawodu. Najwyżej cenione przy wyborze kierunku są, zdaniem badanej młodzieży, uzdolnienia oraz osobiste zainteresowania. Ważna jest też możliwość zatrudnienia zgodnie ze zdobytym wykształceniem po zakończonej edukacji oraz oczekiwane korzyści finansowe. Istotnym kryterium okazuje się być również atrakcyjna oferta programowa na danym kierunku [*Raport 2011*, 16]. Jeśli dla maturzystów jednym z kryteriów wyboru kierunku studiów są uzdolnienia oraz pasje, nasuwa się pytanie, jakie kierunki studiów preferuje uzdolniona młodzież.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wniosków z analizy *Ankiet uczestników Olimpiady Języka Rosyjskiego* o planowanych kierunkach studiów przez młodzież szkół średnich oraz o szkołach, które wspierają rozwój uczniów w zakresie ich zdolności i zainteresowań.

1. Olimpiada Języka Rosyjskiego

Olimpiada Języka Rosyjskiego (OJR) odbywa się w trzech etapach: eli-

minacje szkolne (zawody I stopnia), eliminacje okręgowe (zawody II stopnia) oraz eliminacje centralne (zawody III stopnia). Uczestnikami są uczniowie ponadgimnazjalnych szkół średnich, którzy wykazują się bardzo dobrą znajomością języka rosyjskiego, osiągając według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego umiejętności językowe na poziomie B2 [Europejski 2003]. Wiedza z zakresu tematyki OJR wykracza poza szkolny program nauczania języka rosyjskiego. Przejście przez kolejne etapy Olimpiady wymaga od uczestników postaw i działań o charakterze autonomicznym, podejmowania odpowiedzialności za własną naukę, określania i osiągania celów [por. Littlewood 1999]. Jest to więc młodzież lingwistycznie uzdolniona lub dobrzy uczniowie, osiągający sukces w nauce języka obcego [por. Pawlak 2011]. Uczniowie, biorący udział w OJR, zakwalifikowani do zawodów II stopnia, wypełniają *Ankietę uczestnika OJR*. Uczestników eliminacji okręgowych typuje właściwy komitet okręgowy OJR na podstawie wyników eliminacji szkolnych. Skład uczestników eliminacji centralnych ustala Komitet Główny OJR na podstawie wyników zawodów II stopnia. Uczniowie muszą wykazać się wiedzą i nieprzeciętnymi umiejętnościami. Zwycięzcy są zwolnieni z egzaminu maturalnego z języka rosyjskiego oraz uzyskują na świadectwie dojrzałości z części ustnej i pisemnej 100% punktów na poziomie rozszerzonym lub poziomie szkół dwujęzycznych¹.

2. Opis badania

W badaniu uzyskano odpowiedzi na następujące pytania:

1. Na jakich kierunkach studiów (uczelniah) planują kształcić się uzdolnieni językowo uczestnicy Olimpiady Języka Rosyjskiego?
2. Czy zainteresowanie kierunkami językowymi utrzymuje się na stałym poziomie?
3. Które szkoły w województwie podlaskim podejmują wysiłek w przygotowanie młodzieży do OJR?

Analizie poddano ankiety uczestników XLII, XLIII, XLIV Olimpiady Języka Rosyjskiego z Okręgu Podlaskiego, które są wypełniane przez młodzież zakwalifikowaną do eliminacji okręgowych OJR i przesyłane do sekretarza naukowego. Ankieta zawiera ogólne informacje dotyczące ucznia

¹ Uprawnienia laureatów i finalistów Olimpiady reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz prowadzenia sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 83, poz. 562).

(imię i nazwisko, datę urodzenia, pełną nazwę szkoły), imię i nazwisko nauczyciela, który przygotował ucznia do Olimpiady oraz planowany kierunek studiów lub uczelnię. Ewaluacja materiału badawczego pokazała, że niektórzy uczniowie wpisali w ankiecie kierunek studiów wraz z wybraną uczelnią, inni – kierunek studiów lub uczelnię, a 12% uczestników OJR pozostawiło puste miejsce. Należy podkreślić, że uzupełnienie tego punktu ankiety jest dobrowolne. W związku z tym można założyć, że odpowiedzi nie są przypadkowe, lecz szczerze i wynikają z faktycznych przekonań młodzieży.

Przeanalizowano 147 ankiet wszystkich uczestników zawodów II stopnia z roku szkolnego 2010/11 (50 ankiet), 2011/12 (41 ankiet), 2012/13 (56 ankiet). W eliminacjach okręgowych brali udział uczniowie klas pierwszych (niecałe 22%), drugich (ponad 36%), trzecich (ponad 38%) oraz czwartych (mniej niż 3%). Czterech uczniów reprezentowało zawodowe szkoły ponadgimnazjalne, pozostali – ogólnokształcące szkoły ponadgimnazjamne. W ciągu trzech lat w zawodach II stopnia wzięło udział 112 kobiet (76%) i 35 mężczyzn (24%) ze szkół średnich województwa podlaskiego.

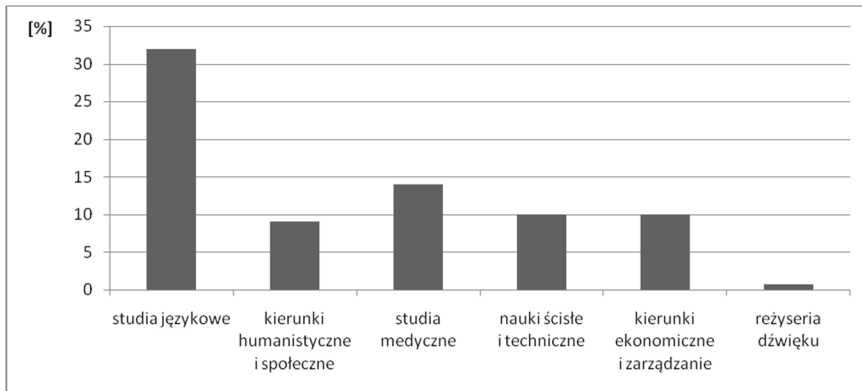
3. Wyniki badań

3.1. Kierunki studiów wybierane przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych

Ponad 24% uczestników OJR nie wpisało planowanego kierunku studiów.

Gdyby uczniowie mogli zdecydować o swoim kształceniu w dniu wypełniania ankiety, 32% uczestników zawodów II stopnia JR wybrałoby studia językowe (filologia rosyjska, filologia rosyjska z językiem angielskim, lingwistyka stosowana, etnolingwistyka). Inne kierunki z dziedzin nauk humanistycznych i społecznych wybrałoby prawie 9% uczniów, a wśród nich wymieniają prawo, europeistykę, stosunki międzynarodowe, psychologię kryminalistyczną oraz kierunki humanistyczne. Ponad 14% uczestników eliminacji okręgowych interesuje się obszarem zdrowia i chorób człowieka, sposobami ich zapobiegania oraz leczenia. Osoby te chciałyby studiować medycynę, farmację czy też kierunek lekarsko-dentystyczny. Zainteresowaniem wśród prawie 10% uzdolnionej językowo młodzieży cieszą się nauki ścisłe, w tym informatyka oraz techniczne (architektura i urbanistyka, budownictwo, geodezja, mechanika budowy maszyn). Podobna liczba osób (10%) deklaruje kierunki związane z ekonomią i zarządzaniem (finanse i rachunkowość, ekonomia, gospodarka

przestrzenna, zarządzanie, finanse i bankowość, bezpieczeństwo narodowe). Reżyseria dźwięku to kierunek deklarowany przez jedną osobę. Kierunki cieszące się największą popularnością wśród uczestników Olimpiady Języka Rosyjskiego przedstawiono na rysunku 1.

Rys. 1. Planowane kierunki studiów przez uczestników eliminacji okręgowych OJR

3.2. Kierunki studiów wybierane przez kobiety i mężczyzn

Ponad 22% uczennic i 31% uczniów nie uzupełniło punktu dotyczącego wyboru kierunku/uczelni.

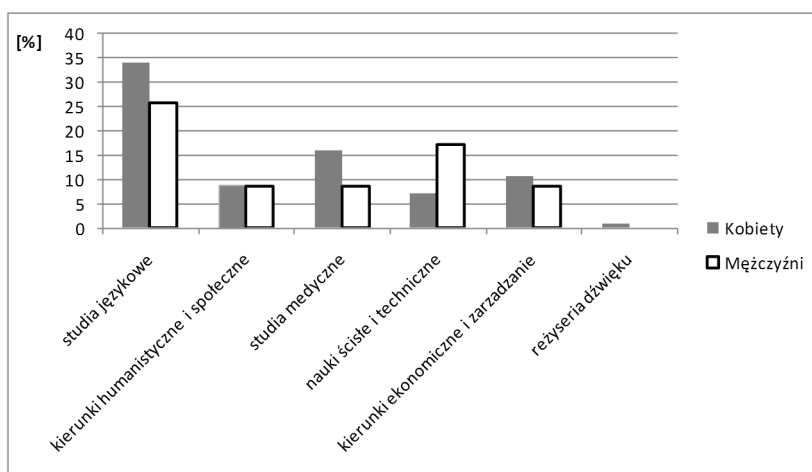
Eksploatacja ankiet wykazała zróżnicowanie w wyborze kierunków studiów przez uczniów i uczennice, tak pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Co trzecia kobieta (34%) deklaruje chęć kontynuacji nauki na kierunkach językowych. Najwięcej z nich (28%) wymienia filologię rosyjską jako preferowany kierunek, mniej osób – lingwistykę stosowaną (3%), incydentalnie tłumaczenia specjalistyczne, etnolingwistykę oraz filologię rosyjską z językiem angielskim. Prawie 23% mężczyzn chciałoby studiować filologię rosyjską, jeden uczeń filologię rosyjską z językiem angielskim. Ponadto, warto zauważyć, że gdyby wszyscy uczniowie, którzy zadeklarowali chęć kontynuacji nauki na kierunkach językowych, podjęli takie studia, to wśród nich byłoby 79% kobiet i 21% mężczyzn.

Kierunki z dziedzin nauk humanistycznych i społecznych planowało podjąć tyle samo kobiet (9%) i mężczyzn (8%). Uczennice wskazywały na europeistykę, prawo, psychologię kryminalistyczną, stosunki międzynarodowe oraz kierunki humanistyczne bez określenia konkretnego. Uczniowie preferowali prawo, stosunki międzynarodowe oraz kierunki humanistyczne bez wskazania konkretnego.

W obszarze nauk ścisłych i technicznych uczennice (7%) zadeklarowały w ankietach takie kierunki, jak informatyka, architektura i urbanistyka, budownictwo, geodezja oraz mechanika budowy maszyn. Uczniowie (17%) zaś wyrazili zainteresowanie budownictwem, geodezją i naukami ścisłymi.

Z wypowiedzi uczniów zamieszczonych w ankietach wynikają różnice w wyborze kierunków z zakresu ekonomii i zarządzania przez kobiety i mężczyzn. Uczennice (11%) chcą być specjalistkami w bezpieczeństwie narodowym, ekonomii, zarządzaniu, finansach i rachunkowości, a także gospodarce przestrzennej. Ponad 8% uczniów wymieniło w ankiecie ekonomię, finanse i bankowość oraz zarządzanie.

Ponadto, 16% osób płci żeńskiej i 8% płci męskiej wiąże swoją przyszłość z kierunkiem medycznym. Jedna uczennica chciałaby zgłębiać tajniki reżyserii dźwięku.

Rys. 2. Preferowane kierunki studiów przez kobiety i mężczyzn, zakwalifikowanych do eliminacji okręgowych OJR

3.3. Kierunki studiów wybierane przez młodzież z poszczególnych poziomów nauczania

Do zawodów II stopnia OJR w ciągu trzech lat zostało zakwalifikowanych 32 (22%) uczniów z klas pierwszych, 54 (36%) – z klas drugich, 57 (39%) – z klas trzecich oraz 4 osoby (3%) z klas czwartych, reprezentujące szkoły zawodowe.

Z wypowiedzi uczniów zamieszczonych w ankietach wynika, że najbardziej świadoma w kontynuacji edukacji jest młodzież z klas czwartych oraz

trzecich. Niecałe 22% młodzieży z klas trzecich, 24% z klas drugich oraz 31% z klas pierwszych nie potrafiło jednoznacznie określić na jakim kierunku studiów chcieliby kontynuować naukę.

3.3.1. Młodzież klas czwartych

Wszyscy przedstawiciele szkół zawodowych z klas czwartych określili kierunki, na których chcieliby studiować. Były to: bezpieczeństwo narodowe (uczennica z Zespołu Szkół Rolniczych w Sokółce), filologia rosyjska (uczennica z Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, uczennica z Zespołu Szkół Zawodowych w Wysokiem Mazowieckiem) oraz finanse i bankowość (uczeń z Technikum nr 4 w Suwałkach). Ciekawym spostrzeżeniem jest chęć podejmowania przez te osoby studiów w zupełnie innej dziedzinie niż zdobyte umiejętności w szkole średniej.

3.3.2. Młodzież klas trzecich

Prawie 23% uczniów z klas trzecich oświadczyło, że chcieliby po ukończeniu szkoły średniej podjąć studia na filologii rosyjskiej. O połowę mniej osób (10%) zainteresowanych jest przygotowaniem do podejmowania zadań w zakresie technologii obiektów budowlanych, deklarując chęć studiowania budownictwa. Medycyna (7%) oraz lingwistyka stosowana (7%) – to kierunki preferowane przez taką samą liczbę uczących się, uzyskując trzecie miejsce pod względem popularności wśród trzecioklasistów – uczestników eliminacji okręgowych OJR. Zainteresowania uczniów oscyływały również wokół takich kierunków, jak gospodarka przestrzenna (5%), humanistyczny, bez wskazania na rodzaj (5%), ekonomia (3%) oraz zarządzanie (3%). Pojedyncze osoby wpisały w ankietach uczestnika OJR, że planują studiować: architekturę i urbanistykę, europeistykę, finanse i rachunkowość, geodezję, prawo oraz stosunki międzynarodowe.

Wśród osób, preferujących filologię rosyjską jako planowany kierunek kształcenia, jest uczennica z Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku. Jedna osoba z Zespołu Szkół Zawodowych w Wysokiem Mazowieckiem udzieliła w ankiecie informacji na temat uczelni, na której chciałaby studiować i był to Uniwersytet w Białymstoku.

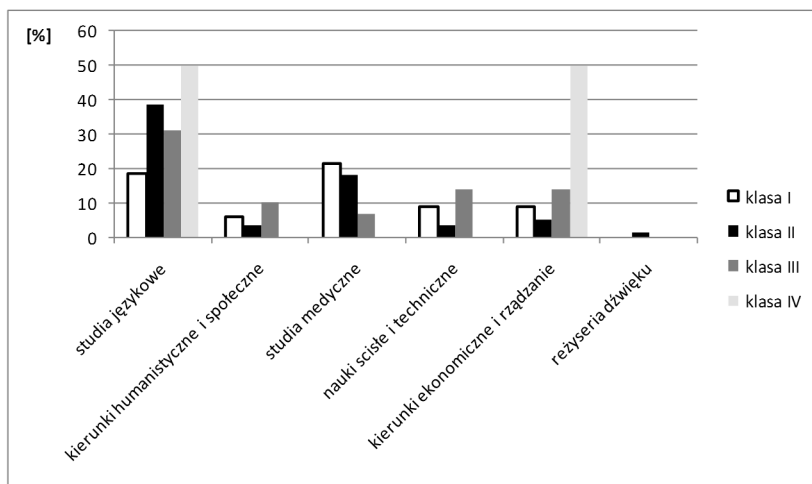
3.3.3. Młodzież klas drugich

Uczniowie klas drugich – to największa grupa osób (37%) spośród wszystkich uczestników zawodów II stopnia, wyrażająca chęć pogłębienia wiedzy i umiejętności w obszarze języka rosyjskiego oraz literatury, kultury i historii rosyjskiego obszaru językowego. Wśród tych osób są dwie uczennice ze szkoły zawodowej (Zespół Szkół Rolniczych w Sokółce).

Na drugim miejscu uplasowała się medycyna, w zakresie której chciałoby się specjalizować ponad 18% drugoklasistów. Nieliczna grupa uczniów łączy swoją przyszłość z kierunkiem humanistycznym (4%) oraz geodezją na uczelni technicznej (4%). Pozostali uczniowie chcą doskonalić się w zagadnieniach dotyczących ekonomii, zarządzania, etnolingwistyki, informatyki, prawa, reżyserii dźwięku i stosunków międzynarodowych. Jeden uczeń z technikum planuje naukę kontynuować w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych.

3.3.4. Młodzież klas pierwszych

Największym zainteresowaniem wśród uczniów klas pierwszych cieszy się medycyna (22%). Na drugim miejscu uplasowała się filologia (19%). Ponad 12% młodzieży chciałoby się specjalizować w filologii rosyjskiej, a 6% w filologii rosyjskiej z językiem angielskim. Dwie osoby planują kontynuowanie nauki na kierunku humanistycznym. Poza tym uczniowie biorący udział w zawodach II stopnia zadeklarowali chęć pogłębiania zainteresowań w zakresie ekonomii, zarządzania, geodezji, gospodarki przestrzennej, mechaniki budowy maszyn, psychologii kryminalistycznej oraz nauk ścisłych.

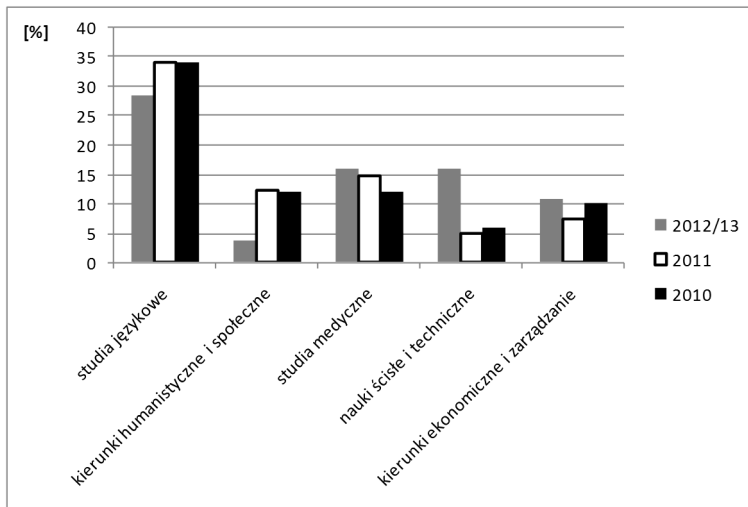

Rys. 3. Planowane kierunki studiów przez uczniów klas I, II, III, IV

3.4. Kierunki studiów wybierane przez młodzież w latach 2010–2013

Analiza wyników uzyskanych podczas eksploracji ankiet pokazała, że wybory kierunków przez uczniów w poszczególnych latach różniły się zna-

cząco od siebie. Wyjątek stanowią studia językowe, które cieszyły się największą popularnością w ciągu trzech interesujących nas lat. I tak, w roku szkolnym 2012/13 chęć opanowania języka obcego na najwyższym poziomie oraz poszerzenie wiedzy na temat kraju nauczanego języka deklarowało 28% uczniów, w 2011/12 – 34%, w 2010/11 – 34%. Mimo dużego zainteresowania tym kierunkiem, widoczna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o wybory młodzieży w poszczególnych latach. Badanie wykazało analogiczną tendencję w kontekście wyborów kierunków z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych. W ramach tych obszarów chciałoby studiować 3% osób z 2012/13 roku szkolnego, 12% z 2011/12 oraz 12% z 2010/11. Profesjonalne kształcenie w zakresie studiów medycznych deklarowało 16% osób w roku szkolnym 2012/13, 15% w 2011/12 oraz 12% w 2010/11. Analiza udzielonych odpowiedzi wykazała, że wzrosło zainteresowanie młodzieży szkół średnich kierunkami ścisłymi i technicznymi. Na uczelniach przygotowujących specjalistów z tego zakresu chciałoby studiować 16% uczniów z 2012/13 roku szkolnego, 5% z 2011/12 oraz 6% z 2010/11. W dniu wypełniania ankiety tyle samo osób z roku szkolnego 2012/13 (11%) i 2010/11 (10%) wybrałoby kierunki związane z ekonomią i zarządzaniem, podczas gdy w roku szkolnym 2011/12 tą dziedziną zainteresowanych było 7% uczniów. Jeden uczestnik eliminacji okręgowych w 2012/13 roku szkolnym chciałby pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności w obszarze sztuk muzycznych.

Rys. 4. Planowane kierunki studiów w latach 2010–2013

3.5. Uczelnie wybierane przez uczniów szkół średnich

Ponad połowa (57%) ankietowanych nie określiła uczelni, na której chciałaby kontynuować naukę. Poza tym, 25% młodzieży planuje studia w Białymstoku, a 16% – wyjazd do innych miejscowości. Dwie osoby zamierzały związać się z politechniką, nie podając jednak konkretnej uczelni.

Zgromadzone dane pokazują, że ponad 14% uczniów wiązało swoją przyszłość edukacyjną z Uniwersytetem w Białymstoku. Na drugim miejscu uplasowały się Uniwersytet Medyczny w Białymstoku oraz Politechnika Białostocka, na których chciałoby studiować po 5% osób. Przyszli studenci wyrazili chęć pogłębiania wiedzy i umiejętności również na Politechnice Warszawskiej (4%) oraz Uniwersytecie Warszawskim (4%). Nieliczne osoby, w momencie wypełniania ankiety, łączyły swoją przyszłość ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie (3%), Uniwersytetem Jagiellońskim w Krakowie (1%) oraz politechniką – bez wskazania na konkretną uczelnię (1%). Incydentalnie młodzież planuje studia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie Muzycznym w Warszawie, Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu, w Wyższej Oficerskiej Szkole Wojsk Lądowych, w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej oraz w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

3.6. Szkoły, których uczniowie zakwalifikowali się do eliminacji okręgowych OJR w latach 2010–2013

Z analizy materiału badawczego wynika, że do eliminacji okręgowych OJR zakwalifikowali się uczniowie z 37 szkół województwa podlaskiego. Prawie 39% tej młodzieży uczy się w szkołach średnich w Białymstoku. W zawodach II stopnia brali też udział przedstawiciele szkół ponadgimnazjalnych z Bielska Podlaskiego (20% uczniów), Łomży (11%), Hajnówki (9%), Sokółki (7%), Suwałk (3%), Augustowa (2%), Siemiatycz (2%), Wysokiego Mazowieckiego (2%), Zambrowa (2%). Po jednym reprezentancie miały szkoły średnie z Ciechanowca, Dąbrowy Białostockiej, Grajewa, Michałowa.

Największe osiągnięcia w przygotowaniu młodzieży do OJR ma II Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania w Bielsku Podlaskim. Aż 17% uczestników eliminacji okręgowych z ostatnich trzech lat reprezentuje tę szkołę. Biorąc pod uwagę kryterium szkoły, zauważa się, że trzy szkoły z Białegostoku przygotowały w sumie najwięcej uczniów do OJR, którzy zakwalifikowali się do zawodów II stopnia w ciągu trzech lat. Są to: III Liceum Ogólnokształcące z 9% uczestników; II Liceum Ogólnokształcące i IV Liceum Ogólnokształcące z 8% uczestników z każdej szkoły.

II LO z Łomży reprezentowało w omawianym okresie 7% osób, a Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego w Hajnówce – 5%. Pozostałe szkoły miały mniej niż 7 przedstawicieli, którzy przeszli do II etapu Olimpiady. Warto też podkreślić, że 8% uczniów eliminacji okręgowych w omawianym okresie – to reprezentanci pięciu szkół zawodowych. Połowa tych uczestników – to przedstawiciele Zespołu Szkół Rolniczych w Sokółce.

Celem badania nie było tworzenie rankingu szkół, ale raczej określenie geograficznego zakresu nauczania języka rosyjskiego, a tym samym zintensyfikowanego zainteresowania tym językiem i kulturą rosyjskiego obszaru językowego przez młodzież, nauczycieli oraz władze tych szkół (tabela 1). Należy wyrazić uznanie dla wszystkich nauczycieli, którzy podjęli wysiłek przygotowania uczniów do OJR.

Tabela 1. Lista szkół, których uczniowie brali udział w zawodach II stopnia OJR w latach 2010–2013

Szkoła	Miejscowość	Liczba uczniów
II LO z Białoruskim Językiem Nauczania	Bielsk Podlaski	25
III LO	Białystok	14
II LO	Białystok	13
IV LO	Białystok	13
II LO	Łomża	11
Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego	Hajnówka	8
I LO	Łomża	5
Zespół Szkół	Sokółka	5
Zespół Szkół Rolniczych	Sokółka	4
V LO	Białystok	4
X LO	Białystok	4
I LO	Augustów	3
I LO	Bielsk Podlaski	3
I LO	Hajnówka	3
I LO	Zambrów	3
Liceum Ogólnokształcące	Siemiatycze	2
XIV LO	Białystok	2
Zespół Szkół Gastronomicznych	Białystok	2

Szkoła	Miejscowość	Liczba uczniów
Zespół Szkół Ogólnokształcących	Hajnówka	2
ZSZ 20	Wysokie Mazowieckie	2
I LO	Białystok	1
II LO	Suwałki	1
Liceum Plastyczne	Łomża	1
Technikum nr 3	Suwałki	1
Technikum nr 4	Suwałki	1
VI LO	Białystok	1
XI LO	Białystok	1
Zespół Szkół	Dąbrowa Białostocka	1
Zespół Szkół Katolickich	Białystok	1
Zespół Szkół	Michałowó	1
Zespół Szkół nr 1	Grajewo	1
Zespół Szkół nr 4	Bielsk Podlaski	1
Zespół Szkół nr 4	Suwałki	1
Zespół Szkół	Siemiatycze	1
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych	Wysokie Mazowieckie	1
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych	Ciechanowiec	1
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących z Oddziałami Integracyjnymi	Białystok	1

4. Omówienie wyników badań

Duża liczba uczniów (88%) uzupełniła punkt dotyczący planowanego kierunku studiów/uczelni. Świadczy to, moim zdaniem, o dojrzałości i wysokim stopniu świadomości tej młodzieży w kontekście planów zawodowych oraz rozwoju osobistego, w tym intelektualnego w konkretnej dziedzinie. Najbardziej zdecydowani w tej kwestii są uczniowie ostatnich klas szkoły średniej.

Zdecydowanie mniej mężczyzn interesuje się językiem rosyjskim oraz kulturą, literaturą i historią rosyjskiego obszaru językowego na poziomie szkoły średniej. W ciągu trzech lat zaledwie 23% mężczyzn wzięło udział w drugim etapie OJR.

Uczniowie uzdolnieni językowo chcą zgłębiać swoją wiedzę i rozwijać umiejętności na różnych kierunkach studiów i niekoniecznie są to studia filologiczne. Co trzeci uczestnik eliminacji okręgowych OJR wybrałby studia językowe, w tym filologię rosyjską.

Feminizacja planowanych studiów językowych – to jeden z wniosków wypływających z przeprowadzonego badania. Do podobnych wniosków dochodzą Urszula Paprocka-Piotrowska i Jolanta Knieja, które podsumowują swoje badania, prowadzone wśród studentów: „Fakt zaś, że *gros* studentów kierunków filologicznych to kobiety, prowadzi do konkluzji, że i wśród zawodowo czynnej grupy, dla której język obcy stanowi obiekt i przedmiot pracy (nauczyciele JO, tłumacze, dwujęzyczni asystenci w dyrekcjach dużych przedsiębiorstw), większość stanowią kobiety. Tak więc przeciętny polski nauczyciel języka obcego jest z całą pewnością nauczycielką. Niewielka populacja mężczyzn wśród filologów implikuje zaś paradoksalne pytanie o ich brak motywacji do studiów językowych” [Paprocka-Piotrowska, Knieja 2009, 161]. Podobną tendencję zauważa się w dziedzinie kierunków medycznych, deklarowanych częściej przez kobiety.

Zdecydowanie więcej uczniów, w porównaniu z uczennicami, interesuje się obszarem nauk ścisłych i technicznych.

Kierunki językowe cieszą się największym zainteresowaniem wśród młodzieży klas czwartych, trzecich i drugich. Uczniowie klas pierwszych najczęściej deklarują chęć zgłębiania wiedzy i umiejętności na kierunkach medycznych.

Mimo, że największą popularnością wśród uzdolnionej młodzieży w ciągu trzech lat cieszyły się kierunki językowe, to jednak zauważalna jest tendencja spadkowa w wyborze tego typu studiów oraz innych kierunków z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych. Zdecydowanie wzrasta zainteresowanie kierunkami technicznymi i ścisłymi.

Najwięcej uczniów chciałoby kontynuować naukę w białostockich uczelniach: Uniwersytecie w Białymstoku, Uniwersytecie Medycznym w Białymstoku oraz Politechnice Białostockiej. Spośród uczelni spoza województwa podlaskiego największym zainteresowaniem cieszy się Uniwersytet Warszawski oraz Politechnika Warszawska. Badanie wykazało również, że młodzież nie preferuje uczelni niepublicznych.

Z badania wynika, że nauczyciele wielu różnych szkół średnich podejmują trud przygotowania uczniów do Olimpiady Języka Rosyjskiego. Należy oczywiście podkreślić, że gdyby nie chęci i wysiłek włożony w opanowanie języka rosyjskiego przez uczniów szkoły nie mogłyby „pochwalić się” osiągnięciami. Trafnie to ujmuje Dörnyei [2005, 65; cyt. za Pawlak 2011, 33], pisząc: „bez odpowiedniej motywacji (...) w osiągnięciu sukcesu nie pomogą

ani dobrze zaplanowane programy nauczania, ani działania podejmowane przez nauczyciela (...)”. Ponad 61% szkół, których uczniowie przeszli do drugiego etapu OJR zlokalizowanych jest poza Białymstokiem.

W OJR biorą udział uczniowie ze szkół zawodowych. Młodzież ta planuje kontynuację nauki na kierunkach humanistycznych, czyli niezwiązanych z dotychczasową edukacją w szkole średniej.

Podsumowanie

Wyniki podjętego badania mogą determinować działania władz poszczególnych kierunków studiów, szczególnie filologicznych, oraz działania dydaktyczne nauczycieli. Po pierwsze, warto zastanowić się nad rekrutacją młodzieży zdolnej językowo już na etapie zawodów II stopnia OJR, oferując ciekawe programy studiów. Po drugie, wielu uczniów jest niezdecydowanych co do wyboru kierunku (uczelni), co daje szansę uczelniom na ich zainteresowanie swoją ofertą edukacyjną. Przyjęcie na wybrany kierunek ponadprzeciętnie zdolnych maturzystów, laureatów olimpiad umożliwi utrzymanie wysokiego poziomu nauczania w trakcie edukacji na studiach.

Ponadto, z perspektywy nauczycieli warto zastanowić się nad budowaniem w szkołach większej autonomii uczniów w zakresie pogłębiania umiejętności językowych, co jest ściśle powiązane z zadbaniem o indywidualizację nauczania rozumianą jako rozwijanie zainteresowań uczniów w różnych obszarach poprzez język obcy, na przykład w dziedzinie nauk technicznych, ścisłych, ekonomicznych, medycznych. Badanie pokazało bowiem, że uczestnicy OJR wykazują szerokie zainteresowania nie tylko językiem rosyjskim, o czym świadczą deklarowane przez nich kierunki studiów.

Literatura

- Dörnyei Z., 2005., *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Mahwah NJ: Lawrence Erlbaum.
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, 2003, red. nauk. H. Komorowska, tłum. W. Martyniuk, Wydawnictwo Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa.
- Littewood W., 1999, *Defining and developing autosomy in East Asia contexts*, „Applied linguistics” 20, s. 71–94.
- Paprocka-Piotrowska U, Knieja J., 2009, *Motywacje studentów neofilologii: od kandydata do absolwenta*, „Przegląd Glottodydaktyczny” t. 26, s. 159–172.

Pawlak M., 2011, *Nowe spojrzenie na dobrego ucznia w dydaktyce językowej*, „Języki Obce w Szkole” 1/2011, s. 28–36.

Raport z badań preferencji licealistów, 2011, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, [online], http://www.perspektywy.pl/pdfy/Raport_z_badan_preferencji_licealistow.pdf [dostęp: 10.06.2013].

CHOICE OF AREAS OF STUDIES BY THE PARTICIPANTS OF THE RUSSIAN LANGUAGE OLYMPIAD

S U M M A R Y

The purpose of this article is to present the conclusions of the analysis of the *Survey of the Russian Language Olympiad participants* about the planned areas of studies by high school students and about the schools which support the development of students in terms of their abilities and interests. The research has shown that every third participant in the regional qualification for the Russian Language Olympiad would have opted for language studies. There is a noticeable downward trend, however, in the choice of philological studies within three years. Students from 37 schools in the Podlaskie Voivodship qualified for the second level of the Russian Language Olympiad, among them there were 61% of students representing schools outside of Białystok.

Marzanna Karolczuk e-mail: karolczuk.m@poczta.onet.pl